

Stanowisko Rady Przejrzystości
nr 56/2024 z dnia 17 czerwca 2024 roku
w sprawie zasadności kwalifikacji świadczenia opieki zdrowotnej
„Specjalistyczna porada laktacyjna położnej” jako świadczenia
gwarantowanego

Rada Przejrzystości uznaje za niezasadne zakwalifikowanie świadczenia opieki zdrowotnej „Specjalistyczna porada laktacyjna położnej” jako świadczenia gwarantowanego.

Uzasadnienie

Problem decyzyjny

Opinia dotyczy oceny zasadności finansowania jako świadczenia gwarantowanego „Specjalistycznej porady laktacyjnej położnej” z zakresu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (AOS).

Według Karty Świadczenia Opieki Zdrowotnej (KŚOZ), dołączonej do zlecenia MZ, zakres świadczenia miałby obejmować:

- a) przygotowanie ciężarnej do karmienia w przypadku występowania u niej poważnych czynników ryzyka wystąpienia problemów z karmieniem piersią – ustalenie planu postępowania w przypadku kobiety,*
- b) rozwiązywanie rzadkich, złożonych, przewlekłych i powikłanych problemów związanych z laktacją i karmieniem piersią, niemożliwych do rozwiązania w ramach podstawowej porady laktacyjnej.*

Jednocześnie przy tym w KŚOZ wskazane zostało, że świadczenie byłoby dedykowane:

- a) parze matka-dziecko, a więc kobiecie w okresie laktacji i dziecku w okresie karmienia piersią lub pokarmem matki, aż do końca tego okresu;*
- b) kobiecie w okresie przygotowania do prokreacji oraz podczas ciąży w przypadku występowania u niej poważnych czynników ryzyka wystąpienia problemów z karmieniem piersią;*
- c) kobiecie zakwalifikowanej do roli dawczyni mleka.*

Świadczenie mogłoby być udzielane wyłącznie przez położną posiadającą dodatkowe kwalifikacje z zakresu laktacji (wymagany m.in. kurs specjalistyczny „Edukacja i wsparcie kobiety w okresie laktacji” lub inny kurs równoważny

zgłoszony do Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych w Systemie Monitorowania Kształcenia Pracowników Medycznych).

Aktualnie podstawową opiekę laktacyjną wobec kobiet w ciąży w zakresie przygotowania do karmienia piersią oraz wobec kobiet w okresie laktacji i ich dzieci świadczą: położne i lekarze specjaliści w dziedzinie położnictwa i ginekologii, neonatologii na poziomie opieki ambulatoryjnej i szpitalnej oraz położne i lekarze POZ.

Polski standard organizacyjny opieki okołoporodowej obejmuje zagadnienia dotyczące edukacji i poradnictwa w zakresie laktacji.

W ramach świadczeń gwarantowanych w POZ – dostępne są świadczenia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej obejmujące porady patronażowe i świadczenia położnej podstawowej opieki zdrowotnej, realizowane w warunkach ambulatoryjnych i w domu świadczeniobiorcy, obejmujące w ramach wizyt patronażowych postępowanie w pierwszych dobach nowonarodzonego dziecka, umożliwiające tworzenie więzi matki z dzieckiem i prawidłowe rozpoczęcie karmienia piersią, a w dalszych dniach i tygodniach życia dziecka prowadzenie edukacji zdrowotnej i udzielanie porad w zakresie karmienia piersią oraz w zakresie laktacji, kontroli płodności, samoopieki (Porada patronażowa lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, Wizyta patronażowa pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej oraz Wizyta patronażowa położnej podstawowej opieki zdrowotnej).

W ramach świadczeń gwarantowanych w AOS – dostępne są świadczenia obejmujące: porady specjalistyczne lekarza (Porada specjalistyczna – położnictwo i ginekologia), obejmujące realizację świadczeń zgodnie ze standardami postępowania medycznego przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, połogu oraz opieki nad noworodkiem (tym samym poradnictwo laktacyjne), oraz porada specjalistyczna położnej (Porada położnej - położnictwo i ginekologia), w ramach której prowadzona jest ocena zmian ciążowych, rozwoju ciąży, identyfikacji czynników ryzyka ciążowego, poradnictwo specjalistyczne, wystawianie skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych oraz dobór sposobów leczenia ran w ramach świadczeń leczniczych udzielanych przez położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego.

W ramach świadczeń gwarantowanych w LSZ – w oddziałach szpitalnych o profilu położnictwo i ginekologia, jednym z wymaganych warunków realizacji świadczeń jest prowadzenie m.in. edukacji laktacyjnej oraz wsparcie i poradnictwo w zakresie karmienia piersią zgodnie ze Standardem organizacyjnym opieki zdrowotnej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki okołoporodowej.

Dodatkowo, kompleksowa opieka nad matką w okresie ciąży, porodu i połogu oraz jej nowo narodzonym dzieckiem, obejmująca pełną dostępność do świadczeń zgodnie ze wskazaniami medycznymi, w tym opiekę po urodzeniu dziecka realizowaną przez położną w ramach wizyt domowych oraz konsultacje w zakresie karmienia piersią, realizowana jest i finansowana przez NFZ w programie opieki koordynowanej nad kobietą w ciąży.

Porada laktacyjna stanowi element ww. zakresów świadczeń gwarantowanych i nie jest wydzielona do odrębnego finansowania.

Dowody naukowe

Nie odnaleziono dowodów skuteczności specjalistycznej porady laktacyjnej prowadzonej przez położną posiadającą dodatkowe kwalifikacje z zakresu laktacji.

Odnalezione badania dotyczyły interwencji obejmujących poradnictwo laktacyjne ze strony pracownika medycznego, jak również interwencje opisane jako edukacja lub wizyty domowe pracownika medycznego lub niemedycznego obejmujące jedynie elementy poradnictwa (McFadden 2019, Fair 2019). Przyczym jakość ww. przeglądów systematycznych została oceniona jako umiarkowana bądź niska.

Problem ekonomiczny

Nie odnaleziono analiz ekonomicznych odnoszących się do specjalistycznej porady laktacyjnej świadczonej przez położną. Analiza ekonomiczna włączona do przeglądu systematycznego Agencji odnosi się do użyteczności kosztowej interwencji edukacyjnych (edukacji indywidualnej lub grupowej) oraz wsparcia kobiet w ciąży/po porodzie ze strony rówieśników i specjalistów celem promowania karmienia piersią (Mavranezouli 2022). Inkrementalny współczynnik użyteczności kosztów (ICUR) dla wsparcia w zakresie laktacji, względem standardowej opieki wyniósł 200-300 tys. PLN/QALY z perspektywy płatnika publicznego.

Powyższe wyniki sugerują ograniczone korzyści ekonomiczne z przeprowadzenia wsparcia w zakresie laktacji (ICUR powyżej progu kosztu użyteczności kosztowej w Polsce, który wynosi 190 380 PLN/QALY).

Oszacowany przez ekspertów klinicznych odsetek kobiet, w okresie laktacji, które wymagają specjalistycznej porady laktacyjnej wynosi ok. 20% dla porady położnej. Szacuje się, że wydatki płatnika publicznego w przypadku zakwalifikowania „Specjalistycznej porady laktacyjnej położnej” do koszyka świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i ustaleniu odrębnej wyceny znajdują się w przedziale od ok. 8 do ok. 15 mln zł rocznie (przy założeniu 2 porad rocznie na urodzone w danym roku dziecko).

Główne argumenty decyzji

- *porada laktacyjna jest w Standardzie Organizacyjnym Opieki Okołoporodowej, opiniowane świadczenie miałoby dotyczyć czynności, które już teraz wchodzą w zakres działań refundowanych;*
- *z KŚOZ nie wybrzmiewa nowa jakość w stosunku do aktualnych rozwiązań systemowych, w szczególności brak wskazania konkretnych przykładów, dla których obecne świadczenia są niewystarczające;*
- *KŚOZ zawiera szereg nieścisłości (np. niespójne określenie grupy docelowej) i błędów (dot. uprawnień położnych do kierowania na badania specjalistyczne oraz do poradni specjalistycznych);*
- *zawarte w KŚOZ dane populacyjne nie pozwalają na precyzyjne zdefiniowanie wielkości populacji docelowej, w szczególności nie pozwalają na identyfikację przypadków, w których dostępne obecnie świadczenia gwarantowane realizowane w formie porady położnej lub lekarza specjalisty są niewystarczające do przygotowania kobiety do rozpoczęcia lub kontynuacji karmienia piersią;*
- *wymóg posiadania przez położną dodatkowych kwalifikacji nie znajduje potwierdzenia w międzynarodowych wytycznych praktyki klinicznej, zaś obecne standardy kształcenia obejmują zagadnienia związane z poradnictwem laktacyjnym;*
- *zapropozowane w KŚOZ ograniczenie możliwości udzielania niektórych zakresów świadczenia i wykonywania niektórych świadczeń zabiegowych do specjalistycznych porad laktacyjnych może spowodować ograniczenie wykonywania niektórych procedur medycznych do określonej grupy położnych, mimo iż obecnie są one udzielane bez wymagania dodatkowych kwalifikacji i dostępne dla pacjentów;*
- *nieuzasadnione wydaje się być umieszczanie porady w ramach AOS (z uwagi na ryzyko kolejek, podczas gdy porada laktacyjna z uwagi na swą specyfikę powinna być udzielana niezwłocznie);*
- *brak podobnych rozwiązań organizacyjnych w innych krajach europejskich.*

Tryb wydania stanowiska

Stanowisko wydano na podstawie art. 31c ust. 6 w zw. z art. 31s ust. 6 pkt 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 146), z uwzględnieniem raportu analitycznego w sprawie oceny świadczeń nr: WS.420.6.2024 „»Specjalistyczna porada laktacyjna lekarza« oraz »Specjalistyczna porada laktacyjna położnej« Ocena zasadności zakwalifikowania jako świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej”, data ukończenia: 12.06.2024 r.